

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Informacinės manipuliacijos skaitmeninėje eroje	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: lektorius Mindaugas Savickas Kitas (-i):	Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Žurnalistikos bakalauro studijų programos komitetas Bernardinų g. 11, LT-01124 Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis / individualiųjų studijų

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė, nuotolinė (konsultacijos)	Pavasario (VI) semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	30	100

Dalyko (modulio) tikslas		
Perpratus interneto kompanijų ir įvairių viešosios erdvės veikėjų naudojamas dirginimo, dėmesio pritraukimo ir išlaikymo technikas, įsisąmoninami ir suvaldomi savo medijų naudojimo įpročiai. Įgaunama socialinės teorijos žinių ir praktinių įgūdžių, naudingų analizuojant informacines manipuliacijas; išmokstama atpažinti ir analizuoti neapykantos kalbą, dezinformaciją, klaidinančią informaciją.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentas: - Įsisąmonins ir suvaldys savo medijų naudojimo įpročius	Kūrybinis rašto darbas: medijų naudojimo dienoraštis – grįstas savistaba kaip diagnostiniu metodu ir savikontrolės principu	Individualaus rašto darbo vertinimas
- Susipažins su interneto kompanijų verslo modeliais, socialinių tinklų poveikio žmonių psichinei sveikatai tyrimų rezultatais	Dalyvavimas paskaitose, literatūros ir kitos pateiktos medžiagos analizė, darbas seminarų metu, kūrybinis rašto darbas	Tiek individualaus, tiek darbo komandoje vertinimas
- Gebės suprasti informacinę sumaištį žvelgiant iš socialinės teorijos perspektyvų	Dalyvavimas paskaitose, literatūros ir kitos pateiktos medžiagos analizė, darbas seminarų metu, kūrybinis rašto darbas	Individualaus ir komandinio darbo vertinimas
- Igis žinių ir įgūdžių, naudingų perprantant ir tikrinant įvairaus pobūdžio informaciją, su ja susijusias emocijas ir kognityvinius iškraipymus	Dalyvavimas paskaitose, darbas seminarų metu, literatūros ir kitos pateikiamos medžiagos analizė, kūrybinis rašto darbas	Individualaus ir komandinio darbo vertinimas

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. „Piktas žmogus maigo daugiau“. Informacinė sumaištis. Neapykanta, pyktis ir kitos emocijos skaitmeninėje erdvėje. Emocijų atpažinimo ir valdymo technikos	2		2				4	15	Žiniasklaidos (socialinių tinklų, taip pat kitų medijų) naudojimo dienoraštis. Užduoties pristatymas
2. Kognityviniai iškraipymai. Iliuzinis priežastingumas. Patvirtinimo šališkumas. Kognityvinis disonansas. Daningo Kriugerio sindromas. Rėminimas. Selektyvios naujienų atrankos teorija	2		2				4	15	Pasiruošimas seminarui, komandinė užduotis
3. Socialiniai tinklai kaip informacijos šaltinis. Interneto kompanijų verslo modeliai. Personalizuoti algoritmai ir filtro burbulas. Botai, troliai	2		2				4	15	Pasiruošimas seminarui, komandinių užduočių pristatymai
4. Manipuliavimo technikos. Propaganda. Dezinformacija, klaidinanti informacija, suklaidotos naujienos. Giliosios ir pigiosios klastotės (angl. deepfakes ir cheapfakes), jų atpažinimo būdai	2		2				4	20	Pasiruošimas seminarui, komandinė užduotis
5. Konfliktas. Maxo Wėberio įžvalgos, šiuolaikinių studijų požiūriai. Silpnoji ir stiprioji visuomenių poliarizacija. Karai, komunikacinės strategijos skaitmeninėje eroje. Žiniasklaidos veikimas autoritarinėje ir demokratinėje valstybėje	2		2				4	20	Pasiruošimas seminarui, diskusijai.
6. Neapykantos kalba ir stereotipai. Kilmė. Stereotipų indėlis smurto ir neapykantos kultūroje. Neapykantos kalbos atpažinimas ir pranešimas atsakingoms institucijoms	2		2				4	15	Pasiruošimas seminarui, žiniasklaidos dienoraščių refleksijos
Konsultacijos		6					6		
Iš viso	12	6	12				30	100	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Individualus darbas paskaitų ir seminarų metu	50	Semestro metu	Individualaus darbo vertinimas: 5 balai: Studentas aktyviai dalyvauja seminaruose ir tarpinėse diskusijose paskaitų metu, akivaizdu, kad yra nagrinėjęs, apmąstęs savarankiško darbo medžiagą; geba greitai orientuotis situacijoje ir priimti sprendimus, sėkmingai analizuoja pateikiamus pavyzdžius, aktyviai dalinasi įžvalgomis. 4 balai: Studentas dalyvauja seminaruose ir tarpinėse diskusijose paskaitų metu, yra susipažinęs su savarankiško darbo medžiaga; geba orientuotis situacijoje ir priimti sprendimus, sėkmingai analizuoja pateikiamus pavyzdžius, dalinasi įžvalgomis. 3 balai: Studentas dalyvauja seminaruose, ne visada orientuojasi situacijoje, iš dalies susipažinęs su savarankiško darbo medžiaga, dalijasi įžvalgomis tik paragintas tai padaryti. 2 balai: Studentas pasyvus, prastai orientuojasi seminarų darbuose, akivaizdžiai nepakankamai įsigilinęs į savarankiško darbo medžiagą.

			1 balas: Studentas seminaruose pasyvus, beveik nesusipažinęs su savarankiško darbo medžiaga. 0 balų: Studentas nedalyvauja diskusijose, neatlieka gautų užduočių, akivaizdžiai nesusipažinęs su savarankiško darbo medžiaga Seminarų lankymas privalomas. Teigiamas kurso įvertinimas galimas be pateisinamos priežasties praleidus ne daugiau kaip vieną seminarą.
Žiniasklaidos dienoraštis	50	Semestro metu	Semestro metu studentai stebi save ir rašo savo individualius žiniasklaidos dienoraščius. Savistaba naudojama ir kaip diagnostinis metodas, ir kaip savikontrolės technika. Pirmojoje dalyje tris dienas iš eilės fiksuojama: kiekviena medija, kuria naudotasi (socialiniai tinklai, spausdintinė žiniasklaida, knyga, radijas, televizija, lauko reklama ir kt.); laikas, nuo kada iki kada naudotasi; esminė turinio žinutė; jo poveikyje kilę jausmai ir mintys. Antroji dalis – analitinė: remiantis paskaitų, seminarų išvadomis, literatūros šaltiniais pažvelgiama į: savo medijų pasirinkimus ir vartojimo įpročius; žiniasklaidos priemonių naudojamas dėmesio pritraukimo ir išlaikymo technikas, su kuriomis susidurta. Taip pat mėginama atskleisti pasirinktuose žiniasklaidos pranešimuose slypinčią ideologiją. Dienoraštis – egzamino atitikmuo. 5 balai – dienoraštis parašytas kruopščiai, nuosekliai, pasižymi originalumu, individualumu. Antroji dalis – sklandi, atsispindi studento gebėjimas kūrybingai analizuoti žiniasklaidos pranešimus ir savo pasirinkimus. 4 balai – dienoraštis parašytas kruopščiai, nuosekliai. Antroji dalis – sklandi, atsispindi studento gebėjimas analizuoti žiniasklaidos pranešimus ir savo pasirinkimus. 3 balai – darbui trūksta nuoseklumo, gylio. 0-2 balai: darbas turi esminių trūkumų, nerašyta nuosekliai, mėginimai analizuoti padriki, fragmentiški. Dienoraštis – egzamino atitikmuo. Jo neatsiuntimas, arba tik imitacijos atsiuntimas prilyginamas neatvykimui į egzaminą.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Būtinai šaltiniai				
	2025	A Primer on Russian Cognitive Warfare		https://understandingwar.org/research/cognitive-warfare/a-primer-on-russian-cognitive-warfare/
	2021	Disinformation Primer from the United States Agency for International Development (USAID)		https://www.ictworks.org/wp-content/uploads/2021/10/usaids-disinformation-primer.pdf
	2020	Verification Handbook: A Definitive Guide to Verifying Digital Content for Emergency Coverage		http://verificationhandbook.com/book/index.php
	2024	Online Course on Media Literacy		https://veryverified.eu/
	2023	How AI chatbots like ChatGPT or Bard work – visual explainer		https://www.theguardian.com/technology/ng-interactive/2023/nov/01/how-ai-chatbots-like-chatgpt-or-bard-work-visual-explainer
		Rand Corporation		https://www.rand.org/
	2020	The Social Dilemma		https://www.netflix.com/
	2023	Leave the World Behind		https://www.netflix.com/
Auksė Balčytienė (Sud.)	2024	Artimas tolimas medijų pasaulis: virsmas, ribos ir būdai tai suprasti	ISBN 978-609-467-624-6	Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
Mažeikis, G.	2010	Propaganda ir simbolinis mąstymas		Vytauto Didžiojo universiteto leidykla